

Proyecto Promocion di Lesamento

Tayer 5: Wega di popchi, mimica y TPR

februari/maart 2015

Departemento di Enseñansa

Ehecucion: Proyecto Idioma den Enseñansa

Facilitado : Desiree Correa
Organisado : Angelique Maduro (angelique.maduro@ea.aw)
Luga : Edificio di Codemsa, sala Jamanota
Ora : 2 or pa 4.30

<u>Contenido</u>	<u>pagina</u>
1. Waarom voorlezen	3
2. Voorleestips	4
3. Wat is een goed voorleesboek	6
4. Tien gouden voorleestips	7
5. Aanwijzingen voor het voorlezen en verhalen vertellen	9
6. Tips voor, tijdens en na het voorlezen	10
7. Activiteiten rondom boeken	13
8. Interactief voorlezen	17
9. Tips om boeiend te vertellen	19
10. Poppenkast	21
11. Schrijven van een verhaal – tips	23
12. Vertellen in het kort	24
13. Voorbeelden van ‘zelf poppen maken’	30

Video:

Een grappige video van master puppeteer Bernd Ogradnic:

'Sence of Beauty' <https://www.youtube.com/watch?v=3vm20L0NVHg>

Een andere video van hem is 'We are all connected' en ook de film 'Strings'.

Waarom voorlezen?

Voorlezen is niet alleen gezellig, het is ook goed, zeg maar “nuttig”. Voor een kind is voorlezen gewoon heel belangrijk. Dankzij voorlezen ontwikkelen kinderen hun fantasie en hun taalgevoel, ze leren allerlei nieuwe dingen over de wereld rondom hen, ze raken gemotiveerd om zelf te leren lezen, ze denken mee over hoe ze problemen kunnen aanpakken... En hoe vroeger je er mee start, hoe beter.

Enkele van de belangrijkste argumenten op een rijtje:

- kinderen leren allerlei nieuws over de wereld rondom hen
- kinderen ontwikkelen hun fantasie en hun geheugen
- kinderen leren nieuwe ervaringen en gevoelens verwerken
- kinderen oefenen hun concentratie en luistervaardigheid
- kinderen komen op een plezierige manier in contact met het Nederlands
- kinderen ontwikkelen spelenderwijs hun taalgevoel
- kinderen ontdekken het symbolisch karakter van taal: taal maakt het afwezige aanwezig!
- kinderen krijgen een grotere interesse in geschreven taal
- kinderen zullen meer gemotiveerd zijn om zelf te leren lezen
- kinderen denken mee over hoe problemen kunnen worden aangepakt
- kinderen raken vertrouwd met verschillende soorten verhalen (genres), met verhaalstructuren (spanningsopbouw, ontknoping...) en met de functiemogelijkheden van personages

Voorleestips

Maar hoe begin je er aan? Een handleiding “succesvol voorlezen” bestaat alvast niet. Het is door het te doen dat je leert hoe het moet. Maar een aantal tips kunnen we je alvast meegeven. Tien basistips om voorlezen tot een goed eind te brengen.

1. Voorlezen doe je op een rustige plek. Voorlezen kan in principe overal, tenminste als er weinig of geen afleiding mogelijk is. Dus geen lawaaierige stofzuiger op de achtergrond, tv of radio staan af, geen pratende mensen rondom je...

2. Lees altijd zelf op voorhand de verhalen die je gaat voorlezen. Improviseren is leuk, en het kan zelfs goed zijn om niet al te dicht bij de tekst te blijven, maar een goede voorkennis van het verhaal en ook van de prenten is noodzakelijk om je van de tekst los te kunnen maken. Kijk dus vooraf hoe het verhaal in elkaar steekt, waar de moeilijkheden kunnen zitten, en verzin mogelijke oplossingen.

3. Probeer steeds een boek te kiezen dat aansluit bij de ontwikkeling, de belangstelling en de leefwereld van je voorleeskind. Laat hem of haar in de mate van het mogelijke ook zelf kiezen. Vraag aan je voorleeskindje wat hem of haar interesseert, en wat hij of zij een echt mooi boekje vond. Je kan het de week nadien altijd nog eens lezen. En -waarom niet?- de week daarop nog eens... Het boekje voor de kinderen kan je daarbij helpen: op het eerste blad kan je noteren wat voorleeskind allemaal boeit. En dag na dag kan je opschrijven wat het leukste boekje was, of welk boekje je voorleeskind nog eens wil lezen.

4. Vertel voor je begint voor te lezen kort iets over het verhaal. Zomaar aan het verhaal beginnen, is vaak een te abrupte start. Als je daarentegen kort iets over de inhoud zegt (“en nu een boek over een beertje dat gaat slapen”), dan kan je voorleeskinderen zich al een eerste beeld vormen van wat er gaat gebeuren, en daar een verwachtingshorizon aan vasthangen. Je kan het vergelijken met wat je doet als je een boek gaat kiezen in de bib: de achterflap lezen om te weten wat je nu eigenlijk naar huis meeneemt.

5. Moeilijke woorden moet je tijdens het voorlezen uitleggen. Maar de voorleesuur is ook geen lessen “Nederlandse of Papiamentse woordjes”. Doel is boven alles dat het voorleeskind plezier beleeft aan het voorlezen. Niet dat hij of zij beter Nederlands of Papiamentse gaat begrijpen of spreken. Is een bepaald woord essentieel voor het goede begrip van het verhaal, dan vraag je best eerst of het voorleeskind(eren) de betekenis ervan kent. Indien niet, dan leg je het woord uit. Liefst aan de hand van voorbeelden, een tekening, een situatie die aansluit bij de leefwereld van de kinderen.

6. Lees langzaam en duidelijk voor. Pas je tempo en je articulatie aan het begripsniveau van je voorleeskind. Hij of zij bepaalt uiteindelijk hoe snel en hoeveel boeken je leest. Las af en toe bewust een korte pauze in.

7. Stel af en toe vragen over het verhaal. Door tijdens het voorlezen af en toe een vraag te stellen, kan je het kind op (meer) actieve wijze bij het verhaal betrekken. Vragen stellen laat ook toe te zien of het kind het verhaal wel goed begrijpt. Maar overdrijf ook niet met het vragen stellen: de dynamiek van het voorlezen mag er niet onder lijden. Je kan het kind bijvoorbeeld vragen hoe het verhaal verder gaat, of hoe het zou aflopen. Je kan hem of haar ook vragen op de prenten iets aan te duiden of iets te zoeken. Iets moeilijker is het om naar verbanden met een ander verhaal te vragen, of naar verhaalelementen die overeenkomen of in contrast staan met zijn of haar leefwereld. Dit kun je wel met ouderen kinderen doen.

8. Maak je verhaal zo levendig mogelijk, maar zonder in theater realiteit te vervallen. Intonatie en mimiek zijn heel belangrijk bij het voorlezen. In dialogen kan je spelen met je stem en je gelaatsuitdrukking. Idem om bepaalde verhaalelementen te onderstrepen: verrassing, ontknoping, spanning, ontgoocheling, blijdschap... Maar maak er ook geen toneel van. Je bent de verteller, de doorgever van een verhaal en niet het hoofdpersonage van dat verhaal.

9. Verlies je voorleeskind niet uit het oog indien er meerdere kinderen meeluisteren. Als jongere of oudere kinderen meeluisteren, kan het gebeuren dat zij meer aandacht vragen dan het kind aan wie je eigenlijk komt voorlezen. Als je een vraag stelt, zal een ouder kind het antwoord geven, of als je naar het begrip van een woord polst, zal een jongere kind om meer uitleg vragen. Zoiets is onvermijdelijk. En hoe meer kinderen van je verhalen genieten, hoe beter. Maar probeer er toch voor te zorgen dat dit niet ten koste gaat van je voorleeskind.

10. Voorlezen gaat wel eens met vallen en opstaan. De ene dag gaat het voorlezen je geweldig goed af. Een andere keer lijkt het helemaal niet te lukken. Ligt het aan jezelf, aan het gekozen boek, aan je voorleeskind...? Moeilijk om te zeggen. Niet opgeven is de boodschap. En er eens met medevoorzlezers over praten. Door ervaringen uit te wisselen over de “kunst” van het voorlezen of door tips uit te wisselen over leuke boeken, zal voorlezen niet alleen steeds beter gaan, maar ook leuker worden.

Wat is een goed voorleesboek?

Opnieuw is het niet de bedoeling hier een definitie van hét goede voorleesboek te geven. Maar wel om gewoon een paar richtingen aan te duiden:

- Een goed verhaal nodigt in de eerste plaats uit tot meedenken en meevoelen. Het heeft “iets te vertellen” waar de kinderen aandachtig en zelfs nieuwsgierig naar uitkijken.
- Een goed voorleesboek heeft een verhaal met een coherente structuur: de gebeurtenissen volgen elkaar logisch op en monden uit in een “pointe”, een slot dat op duidelijke wijze voortvloeit uit de opbouw van gebeurtenissen en personages.
- Prenten en tekst sluiten zo duidelijk mogelijk op elkaar aan.
- Een goed verhaal ligt goed “in het gehoor”, met variatie in de woordkeuze en afwisseling in de zinslengte (te lange, complexe zinnen vermijden, maar ook niet te korte zinnen).

10 Gouden Voorleestips

Voorleestips	Hoe?	Waarom?
Weet wat u leest!	U leest het boek eerst zelf, en bekijkt waar het boek precies over gaat: Wat is het probleem? Wat gebeurt er allemaal? Hoe loopt het af?	Als u weet waar het verhaal over gaat, kunt u van tevoren bedenken wat u kunt uitleggen en vragen tijdens het voorlezen.
Je eigen voorleesritueel	Lees het boek voor op een rustige plek en op een gezellig moment van de dag. Dat hoeft niet alleen voor het slapen gaan te zijn. Misschien zijn er in huis voorwerpen die passen bij het boek? Pak ze erbij!	Met een pop of knuffel die lijkt op één van de hoofdpersonen in het verhaal, kunt u het verhaal 'naspelen'. Als u dat regelmatig doet, ziet een kind steeds beter hoe verhalen 'in elkaar zitten'.
Bekijk samen de kaft	Lees de titel van het boek voor en praat met uw kind over de voorkant. Maak het nieuwsgierig naar het verhaal.	Als u de kaft samen bekijkt, kunt u samen met uw kind bedenken waar het boek over zou kunnen gaan.
Laat uw kind vertellen	Geef het kind gelegenheid om iets te zeggen als u het verhaal voorleest. Het gaat erom dat het kind praat, dus alle opmerkingen over het verhaal zijn goed.	Het kind heeft eigen ideeën en gevoelens over het verhaal en kan ook meepraten vanuit eigen ervaringen. Daar kunt u dan weer op ingaan. Zo blijft het kind betrokken bij het verhaal.
Speel in op reacties	Neem opmerkingen van het kind serieus. Vraag bijvoorbeeld door als het kind een opmerking tussendoor maakt.	Kinderen hebben veel te vertellen. Het is leuker om mee te gaan met de verhalen van de kinderen, dan strak vast te houden aan het boek.

Voorspel samen het verhaal	Vraag op spannende momenten aan het kind hoe het verhaal verder zou kunnen gaan.	Door na te denken over wat er allemaal kan gebeuren, denken kinderen goed na. Hierdoor leren ze in hun dagelijks leven ook beter om naar oplossingen te zoeken voor problemen.
Besteed aandacht aan moeilijke woorden	Bedenk welke woorden moeilijk voor het kind kunnen zijn. Als het kind het woord niet kent, kunt u helpen.	U kunt het kind helpen om nieuwe woorden te leren door bij een moeilijk woord een plaatje aan te wijzen, iets voor te doen, of een voorbeeld te geven. Zo onthoudt het kind het woord beter.
Maak het levendig	U kunt bij het voorlezen ondersteunende geluiden of bewegingen maken of het kind vragen om iets (voor) te doen.	Het verhaal wordt duidelijker en het kind blijft enthousiast.
Praat na over het boek	Laat het kind het verhaal navertellen aan een broertje of zusje.	Door het verhaal aan een ander te vertellen en erover na te praten gaat het kind het verhaal beter begrijpen.
Herhaling: lees het boek vaker voor	Waarschijnlijk zal het kind vragen om het boek nog een keer voor te lezen. Dat is ook goed. Het kind leert er iedere keer weer iets nieuws van.	Als het kind het prentenboek een paar keer heeft gezien, gaat hij het verhaal steeds beter snappen. Het kind leert dan steeds weer nieuwe dingen.

Aanwijzingen voor het voorlezen en verhalen vertellen

- Bereid zelf het verhaal voor. Kijk vooraf waar de moeilijkheden zitten en bedenk hoe die te verduidelijken zijn.
- Kies een verhaal dat aansluit bij de beleving van de kinderen. Laat ze het liefst zelf kiezen. Zorg er echter voor dat het moeilijkheidsniveau niet te hoog is.
- Introduceer het verhaal door in één zin te vertellen waar het over gaat. Laat de kinderen eerst de plaatjes zien en vraag de kinderen te vertellen wat ze zien.
- Verduidelijk moeilijke woorden tijdens het vertellen maar doe dit niet te vaak. Bij een moeilijk woord kun u het kind eerst vragen of het weet wat dat betekent. Als het kind het niet weet geeft u een voorbeeld en licht u het toe. Het beste is om bij het verduidelijken van een woord te verwijzen naar de ervaringen van het kind zelf.
- Stel af en toe vragen over het verhaal. Laat kinderen bijvoorbeeld voorspellen hoe het af zou kunnen lopen, vraag naar een verband met een gebeurtenis eerder in het verhaal of vraag naar elementen uit het verhaal in de eigen omgeving.
- Bij dialogen gebruikt een passende stem voor ieder personage en gebruikt u een duidelijke mimiek.
- Bij prentenboeken laat u het kind zelf vertellen. Laat alleen het plaatje zien. Het kind vertelt vanzelf.
- Op het internet zijn goede verhalen te vinden die u kunt voorlezen of vertellen. De site www.leesmevoor.nl biedt verhaaltjes voor kinderen tussen de 3 en 8 jaar om voor te lezen of te vertellen. Handig is ook dat je hier op thema kunt zoeken. Zo is er voor iedere gelegenheid een verhaaltje.

Tips vóór, tijdens en na het voorlezen

1.Vorbereiding

 Kies (in de bibliotheek) een geschikt boek. Let hierbij op de aangegeven leeftijd die in het boek vermeld staat. Houd daarnaast ook rekening met de hoeveelheid tekst en begripsniveau. Het ene kind kan eerder meer aandacht opbrengen dan het andere. Kijk ook of het uzelf en –zo mogelijk- de kind(eren) aanspreekt. Zoek eventueel een boek over een onderwerp dat in die periode ‘leeft’ (feest, seizoen, thema peutergroep of kleuterklas)

 Lees het boek zelf van te voren. Het is prettig te weten hoe een verhaal verloopt, waar u bijvoorbeeld sneller/langzamer kunt lezen, een vraag kunt stellen en welke nieuwe woorden erin voorkomen. Als een boek begint met de zin dat een boer naar de stad gaat, bedenk dan of het kind al weet wat een boer en een stad is. **U kunt van tevoren bedenken welke woorden u kunt aanwijzen op een illustratie, welke u kunt uitleggen of voordoen.** Ook kunt u al een aantal vragen bedenken die u wilt stellen. Bekijk ook het thema en de sfeer van het boek.

Ook kunt u al uitzoeken hoe u het boek voor een groepje kinderen kunt vasthouden zodat iedereen de illustraties ziet. Wanneer er weinig tekst is, kunt u het wellicht steeds naar de kinderen toe houden. Bij meer tekst en veel kinderen, kunt u steeds na het lezen van een bladzijde de illustratie rustig even laten zien.

 Zoek spullen die u bij het boek kunt gebruiken. Na het voorlezen kunt u bijvoorbeeld iets (laten) na-spelen met handpop of vingerpoppetjes of bepaalde voorwerpen laten zien. Of zorg dat kinderen na een boek over de winkel ook zelf winkeltje kunnen spelen. Ook is het leuk om een toepasselijk liedje (cd) bij de hand te hebben.

 Kies zo mogelijk een vast tijdstip en dezelfde plek uit. Thuis is voor het slapen gaan een boek heerlijk om samen de dag af te sluiten (en het kind gemakkelijk in bed te krijgen!)

Zorg in een groep dat u een rustige, gezellige plek hebt waar kinderen niet gemakkelijk door anderen afgeleid worden.

2. Introductie

 Laat bijvoorbeeld de voorkant van het boek zien en vertel hoe het heet. Kinderen vanaf 3 à 4 jaar vinden het vaak al heerlijk ook zogenaamd te kunnen lezen. Stel dat u in een periode veel boeken over Kikker leest, kan een kind al trots wijzen en zeggen 'Kikker en het vogeltje'. Maak de kinderen nieuwsgierig en kijk of u voorkennis kunt activeren. 'Hé, een muis in een bootje... Waar zou het over kunnen gaan? ...Of vraag wat er allemaal op het kaft te zien is. Vervolgens kunt u ook bladeren en een paar illustraties laten zien. Hiermee kunt u gemakkelijk reacties uitlokken. Bedenk wel of het boek er geschikt voor is. Wanneer er bijvoorbeeld een ontknoping of verrassend element in het verhaal zit is het juist niet leuk al veel bladzijden te laten zien.

3. Voorlezen en vertellen

 Zorg in een groep ervoor dat u alle kinderen kunt zien (oogcontact) en dat zij de illustraties kunnen bekijken.

 Lees het verhaal in een rustig tempo voor en maak er geen toneelstuk van. Gebruik niet teveel stemmetjes, gebaren en mimiek. Lees het ook niet eentonig, maar met melodieuze stem voor. Om spanning te laten voelen, kunt u nu en dan sneller en langzamer praten of even een pauze laten vallen. U kunt op reacties van kinderen ingaan, maar doe het –vooral in een groep- niet teveel. Zorg dat het verhaal de aandacht houdt.

Wanneer u merkt dat er teveel tekst staat, kunt u beslissen het in te korten.

Sta even stil bij nieuwe woorden: wijs aan of leg uit, doe voor wat bijv. waggelen is

Tijdens het voorlezen (of erna) kunt u aansluiten bij de ervaringen van de kinderen.

Praten, ingaan op het verhaal, stel vragen over:

- de verhaallijn: wat is er aan de hand? wat is het probleem? wat gebeurt er? wat doet hij? wat zou jij doen? hoe loopt het af?
- herkenning: ben je ook wel eens ...bang/boos? hoe komt dat? wat kun je dan doen? wat doet... in het boek? heb jij ook een oma?/ben je ook wel eens ziek geweest? enz.
- de taal van het hart: liet er iemand moed zien? wanneer is iemand moedig? ben jij wel eens moedig geweest? kun je ook te moedig zijn? als je bang bent, hoe kun je dan moed verzamelen? (zie ook Goed-pagina)

Herhalen: Kinderen vinden het vaak heerlijk als u een verhaal nog een keer voorleest.

En nog een keer... Ze genieten van de herkenning. Soms willen ze het zo vaak dat ze het (vrijwel) zelf uit hun hoofd kennen en u verbeteren als u het niet goed zegt. Ook is het herhalen zinvol, omdat u elke keer aan andere aspecten aandacht kunt geven of kinderen nieuwe dingen in de illustraties ontdekken. Ook kunt u bij peuters nu en dan een stilte laten vallen, zodat ze het woord dat gaat komen hardop zeggen.

4. Doen, doorgaan op het boek of thema

Sommige kinderen genieten met volle teugen van een boek en willen vaak boeken kijken en eenzelfde boek herhalen. Andere kinderen zijn juist beweeglijk of doen liever iets met hun handen. Het is daarom leuk en zinvol na het voorlezen andersoortige activiteiten te doen die met het boek of thema te maken hebben.

Voorbeelden:

- Samen bewegingen van de personages uit het boek nadoen
- Een verhaal uitbeelden/naspelen
- Spel met handpoppen, vingerpoppetjes of knuffels
- Rollenspel/doorgaan op het thema en bijv. doktertje/winkeltje spelen;
- Teken en kleuren;
- Liedjes zingen, versjes met gebaren; dansen
- Spelletjes (bijv. geheugenspel, raadspel; zoekopdracht of rennen/ tikken/kringspel
- Taalspelletje zoals rijmen
- Knutselen

In een groep kunt u een **verteltafel** maken waarop allerlei dingen staan/licgen die met het boek te maken hebben.

Activiteiten rondom boeken

Inleiding meervoudige intelligentie

Sommige kinderen zijn van jongs af aan gek op boeken, plaatjes kijken en nieuwe woorden/verhalen. Ze komen zelf met een boek aan en willen graag 'nog een keer' hetzelfde boek. Andere kinderen zijn het liefst buiten aan het spelen, rennen, fietsen of binnen aan het bouwen, puzzelen, tekenen. Omdat er zulke verschillen zijn en kinderen ook verschillend leren, is het zinvol om bij een boek of thema diverse activiteiten aan te bieden.

I Drama

Uitbeelden/toneel: sommige boeken lenen zich er goed voor om ze na te spelen of om de bewegingen uit het verhaal na te doen. Met peuters kunt u bijvoorbeeld met zijn allen tegelijk het verhaal uitbeelden. U kunt met zijn allen gaan lopen, zwaaien, sluipen, in een roeiboot stappen, roeien, slapen enz. Bij kleuters kunt u ervoor kiezen een boek nogmaals voor te lezen en de kinderen uit te nodigen het tegelijkertijd als pantomime uit te beelden. Of kinderen vragen het hele verhaal met verschillende rollen (met eigen woorden) na te spelen. Dit kunt u als suggestie geven als ze in hoeken gaan spelen of vragen om het voor elkaar op te voeren. U kunt ook kijken wat het thema van het verhaal is en daarop doorgaan: bijvoorbeeld winkeltje, doktertje spelen.

Toveren wat ze moeten uitbeelden, met een toverstaf bijvoorbeeld. Het kind mag zeggen welk dier (of handelingen/manieren van lopen/beroepen enz.) de anderen moeten uitbeelden. Een variant is dat een kind een ander kind een opdracht in het oor fluistert en de anderen moeten raden wat het kind uitbeeldt. U kunt ook een groep in tweeën delen en om beurten het van elkaar laten **raden**. Ook kunt u zorgen dat u kaartjes/afbeeldingen hebt van wat ze moeten uitbeelden.

Natuurlijk wordt een spreuk als 'Hocus pocus pilatus pas, ik wou dat...' uitgesproken..

II Poppenspel: handpop, vingerpoppetjes, poppen en knuffels

Er zijn veel mogelijkheden wanneer u over (poppenkast)poppen en knuffels beschikt.

U kunt een verhaal van bijvoorbeeld van Kikker en zijn vriendjes naspelen of de poppen neerleggen zodat een paar kinderen ze zelf kunnen pakken om het verhaal na te spelen. U kunt ook één vaste handpop op schoot nemen en na een verhaal met de kinderen laten praten.

U kunt een hand- of vingerpoppetje (bijvoorbeeld een kabouterijtje) een verhaal nog een keer laten navertellen. Hij doet alsof hij gezien heeft wat er allemaal gebeurde. Ook kunt u hem vergeetachtig maken, zodat hij steeds de hulp van kinderen inroept of iets verkeerd vertelt (en de kinderen hem verbeteren).

III Kleuren/ tekenen

Laat kinderen een tekening over/bij een verhaal maken. Of kopieer een geschikte bladzijde, bijvoorbeeld een bos met leeg pad en vraag de kinderen daarin dieren te tekenen.

IV Muziek: liedjes luisteren en zingen / muziek maken en dansen

Kinderen vinden het vaak fijn om naar liedjes te luisteren en mee te zingen of te dansen. Er zijn tegenwoordig veel cd's met een verzameling liedjes. De kans is groot dat daarop altijd wel een liedje te vinden is dat bij een verhaal past.

Ook kunt u de kinderen een trommel of stok met belletjes geven en met een liedje dat u zingt of beluistert mee laten doen.

V Spelletjes

Bij een boek zijn zeer uiteenlopende spelletjes mogelijk.

Bewegings-spelletjes: Bij een boek over een vogel bijvoorbeeld het spelletje: 'Alle vogels vliegen'. U noemt steeds een soort vogel of juist niet. De kinderen moeten met de armen wapperen als u een vogel noemt en stil blijven zitten als het geen vogel is.

Zoekspelletjes/ Geheugenspelletjes:

- Met één of een paar kinderen (ieder moet het boek goed kunnen zien): U zegt 'Ik zie, ik zie...' en laat de kinderen zoeken naar het voorwerp op de illustratie. Later laat u de kinderen iets noemen.
- U verstoopt voorwerpen, poppen of kaartjes die met het boek te maken hebben. De kinderen zoeken binnen of buiten de voorwerpen op, eventueel maskers die de rol bepalen wie ze mogen spelen.
- Afbeeldingen van het boek kopiëren: deze laten benoemen. Een aantal onder een doek leggen, eentje weghalen en de kinderen laten bedenken welke verdwenen is. Bij peuters kunt u met vier afbeeldingen beginnen en uitbreiden naar zeven. Bij kleuters of grotere kinderen zeven tot tien afbeeldingen.

Luisterspelletjes: Bij boeken over dieren: wijs aan wie bijvoorbeeld een varken, een kikker of muis is. Laat de overige kinderen de ogen dicht doen. De dieren gaan ergens in de ruimte zitten. Een kind mag zeggen welk dier hij wil horen en wijst vervolgens na het geluidje – met de ogen nog dicht - in de richting waar volgens hem het dier zit. Had hij het juist?

Het is jammer dat 'aanraken' door de daden van een enkeling een negatieve lading gekregen heeft. We zouden daardoor bijna vergeten dat aanraken een levensbehoefte is.

VI taal

U kunt denken aan: > rijmen/ woorden invullen/ nieuwe woorden verzinnen. Wanneer een boek op rijm is geschreven, kunt u een andere keer het verhaal opnieuw voorlezen en bij het rijmwoord een stilte laten vallen. Kinderen vullen het ontbrekende woord spontaan aan. - versjes, liedjes met gebaren: u kunt kijken of u een leuk versje kunt vinden dat bij het verhaal of thema past.

VII taal van het hart

Reflecteren op kwaliteiten als behulpzaamheid, moed, geduld, vrijgevigheid, doorzettingsvermogen, ordelijkheid, samenwerking, naastenliefde, enthousiasme, vriendelijkheid, betrouwbaarheid)

VIII denken

Filosoferen (*wat zou jij doen in zo'n situatie? Wat vind je ervan dat hij dat doet? Kan dat ook in het echt gebeuren? Bestaan er ...?*) problemen oplossen (*wat is er aan de hand? wat zou jij doen? Wat doet ...? Hoe loopt het af?*

IX natuur

Veel boeken gaan over dieren en de natuur. Kijk eens of u met het kind/kinderen naar buiten kunt, op (onder)zoek naar... Of naar een kinderboerderij (Santa Rosa) of dierentuin. Geef kinderen eens een vergrootglas om een dier of bloem goed te kunnen bekijken. Laat ze met hun handen in de aarde wroeten.

X Knutselen

Bij een boek is vrijwel altijd iets te bedenken om te knutselen. Dit kan aansluiten bij het thema of seizoen en variëren van een doosje, een muziekinstrument tot poppetjes, plakken, kleien, mozaïek, enz.

Interactief voorlezen

Wat is interactief voorlezen?

Interactief voorlezen wil zeggen dat het voorlezen van het prentenboek wordt onderbroken door open vragen over het verhaal of over de plaatjes. Spontane reacties van de kinderen kunnen ook een leuke aanleiding zijn voor een gesprekje.

Waarom interactief voorlezen?

Door het inlassen van interactieve momenten tijdens het voorlezen worden de taalontwikkeling, het verhaalbegrip en de woordenschat van kinderen gestimuleerd. Met enkele eenvoudige tips kun je ook als ouder interactief voorlezen.

Hoe kun je zelf succesvol voorlezen?

Toepasselijk boek Interactief voorlezen gaat om de gesprekjes rondom boeken. Die komen het best op gang, als ze over dingen gaan die de kinderen meemaken. Zo 'leeft' het bij het kind.

Herhalen is één van de belangrijkste tools bij de ontwikkeling van kleine kinderen. Hetzelfde boek een paar keer voorlezen, geeft het kind houvast en veiligheid. Iedere keer begrijpt en herkent het kind een beetje meer.

Neem de tijd: zorg dat je zelf ontspannen bent. Voorlezen is een moment van aandacht en rust!

Een vast ritueel Jonge kinderen hebben behoefte aan houvast, regelmaat. Dit geldt ook voor een vast tijdstip en een vaste plek voor het voorlezen.

Houd contact met het kind. Probeer hem of haar bij het voorlezen te betrekken. Maak oogcontact, las af en toe pauzes in, geef gelegenheid om te reageren op het verhaal, laat vragen stellen of dingen in het boek aanwijzen.

Kinderen aan de praat krijgen. Je kunt met kinderen over van alles praten bij een boek. Je kunt samen kijken naar de tekeningen, en zeggen wat er allemaal te zien is. Kinderen leren er veel van als je samen met hen over allerlei gebeurtenissen nadenkt en praat die in het boek plaatsvinden. Stel aan de kinderen geen ja/nee vragen, maar open vragen. Een voorbeeld van een open vraag, die niet met ja of nee beantwoord kan worden, is bijvoorbeeld: "Wat zou jij doen als...?"

Let op je stem! Een monotone stem (alles op één toonhoogte, net zoals je de tafels opdreunde vroeger) is uit den boze. Geef de verschillende karakters een eigen stemmetje, maar alleen als je dat goed kunt, anders wordt het weer te verwarrend voor het kind.

Mimiek. Lezen doe je niet alleen met je stem. Gebruik gezichtsuitdrukkingen. Als je leest over een vies gerecht, trek je ook een heel vies gezicht. Is er iets engs in het boekje? Laat dan merken dat het spannend is. Maar maak er geen toneelstuk van, dat leidt alleen maar af.

Lees nooit te lang voor. Jonge kinderen kunnen nog niet zo lang stilzitten. Stop ermee als je merkt dat de aandacht verslapt.

Roep nooit "Uit!" aan het einde van het boek. Het gaat er niet om het boek uit te krijgen, maar om wat uw kind tijdens het lezen/kijken beleeft.

Tips om boeiend te vertellen

Iedereen vindt het toch leuk dat de mensen aan zijn lippen hangen wanneer hij iets vertelt. In dit artikel geef ik je een rondleiding binnen de verschillende verteltechnieken. Deze technieken kunnen toegepast worden op zowat alles dat je wil vertellen; een verhaal, een anekdote, een mop, ...

👉 **Twee technieken die vooral van toepassing zijn op verhalen:**

Vertellend voorlezen

Als verteller ken je het verhaal dat je wilt vertellen uit het hoofd. Wat je vertelt leunt dicht aan bij de originele tekst. Je houdt je dus voornamelijk aan de tekst, maar hier en daar is er wel ruimte om je zinnen zelf vorm te geven, wat uitleg te geven, te zorgen voor interactie en voldoende aandacht te hebben voor verschillende verbale en non-verbale expressiemogelijkheden. Deze techniek kan je heel goed toepassen op voorleesverhalen.

Interactief vertellen, ook wel hervertellen genoemd

Bij interactief vertellen is er één belangrijke voorwaarde; de luisteraar kent het verhaal al. Je laat de luisteraar zelf het verhaal vertellen aan de hand van beelden, vragen die je stelt, bewegingen die je maakt, dingen die je uitbeeld, ... Dit is een verteltechniek die heel leuk is, wanneer je enkele kinderen hebt als luisteraar. Zij kunnen elkaar aanvullen.

↳ **Technieken die van toepassing is op zowat alles wat je wilt vertellen:**

Vrij vertellen of spelend vertellen

Dit is een techniek waarbij je een verhaal, mop, grappige situatie, een zelfverzonnen verhaal, ... vertelt met je eigen woorden. Deze verteltechniek kan nog verder onderverdeeld worden.

Beschrijvend vertellen

Je vertelt op een beschrijvende manier. Dit wil zeggen dat je de nadruk legt op het geven van informatie, op het beschrijven van de plaats, de tijd, de personages en de gebeurtenissen. Als verteller sta je als het ware buiten het verhaal. Je vertelt alles objectief, van op een afstand. Bij deze manier van vertellen worden geen dialogen gebruikt.

Uitbeeldend vertellen

Als verteller zet je een personage in houding en beweging neer, maar je laat het personage niet tot leven komen. Jij als verteller beweegt je als het ware voort in de rol, maar je staat niet in je verhaal, je vertelt over iets. Wat je vertelt is steeds in de indirecte rede.

Poppenkast

Doelstelling: De kinderen kunnen zich inleven in een ander personage en maken hierbij gebruik van stem, mimiek, beweging, kortom expressie. (Zij kunnen zichzelf presenteren voor de groep in de vorm van een poppenkastvoorstelling).

Introductie: Als introductie kun je zelf een poppenkastvoorstelling geven. Zorg dat voor binnenkomst het frame van de poppenkast goed zichtbaar in het midden voor de klas staat. Daaromheen staan in een halve kring de stoelen van de leerlingen. Zodra iedereen aanwezig is, kun je beginnen met de poppenkast. De benodigdheden zijn: Poppenkastpoppen, het frame van een poppenkast en de verhaallijn. Als de voorstelling is afgelopen ga je er met de leerlingen over napraten. Waar ging het over? Als je poppenkast speelt, waar moet je dan allemaal op letten (stemgebruik, stemvariatie, bewegingen van de poppen enz.)?

Je vertelt aan de leerlingen dat ze nu zelf in groepjes van 4 een poppenkastvoorstelling gaan maken. Je vertelt dat ze beginnen met het schrijven van een verhaal rondom het thema water. Maak eventueel even een woordweb op het bord. (waar denk je aan bij water?) Waar wil je het verhaal over laten gaan?, hoeveel rollen heb je daarvoor nodig? Zodra het verhaal van de leerlingen bekend is, laten ze dit aan jou zien. Voor het schrijven van een verhaal geef je ze 20 minuten. Na die 20 minuten geef je uitleg over hoe je een speelschema opschrijft. Een speelschema zorgt ervoor dat ze tijdens het spelen goed kunnen zien wanneer wie, wat zegt.

Vervolgens vertel je dat de leerlingen in hun groepje de rollen gaan verdelen en dat ze aan het werk gaan met het schrijven van een speelschema. Zelf loop je rond om de leerlingen te ondersteunen bij het schrijven van een speelschema. Zodra ze klaar zijn met het schrijven van een speelschema mogen ze gaan oefenen.

Verwerking: Nu zijn alle speelschema's af en kunnen de leerlingen onderling oefenen. Het is handig om hiervoor een speelzaal te reserveren zodat je overzicht houdt over de verschillende groepen terwijl ze oefenen. Zelf loop je rond en kijk je mee. Je zou eventueel de leerlingen advies kunnen geven over iets wat beter kan, of juist waar ze heel goed in zijn! Hier geef je de leerlingen ook 20 minuten voor.

Afsluiting: Nadat iedereen heeft kunnen oefenen is het leuk als ze de voorstelling van elkaar mogen bekijken en eventueel feedback op mogen geven. Daarvoor is het handig om punten op het bord op te schrijven, zodat ze gericht ernaar kunnen kijken. Het is handig om ook dit keer het te doen in een speelzaal of anders in dezelfde opstelling als bij de introductie. Maak een schema wie er eerst komt en wie er dan volgt. Zo kunnen de leerlingen zich erop voorbereiden wanneer ze aan de beurt zijn. Zorg ervoor dat je na iedere voorstelling gelijk bespreekt, zodat de leerlingen het nog vers in het geheugen hebben.

Schrijven van een verhaal - tips

Beschrijf eerst het verhaal in grote lijnen: **het plot**.

In **welke tijd** speelt het zich af en op welke plaats? Wat is **de tijdspanne**? (bijv. een uur, een dag, een eeuw)

Bedenk dan **wat voor soort verhaal** het zal worden; een thriller, een roman, een historische roman of een kinderboek.

Denk vervolgens na over **de doelgroep** waarvoor je het verhaal schrijft.

Denk dan na over **de personages**. Wie zijn hoofd- en wie bijfiguren?

- Hoe zien ze eruit, hoe heten ze, hoe oud zijn ze, wat voor types zijn het.
- Wat is hun probleem? Hoe wordt het probleem opgelost?
- Wat voor gevolg heeft dat voor de hoofdpersonen.

Nu bedenk je **een structuur**. Pak een groot vel papier en schrijf daarop wat er in hoofdstuk 1 zal gaan gebeuren en wat er in het laatste hoofdstuk gebeurt. Zet vervolgens bij elk hoofdstuk in een paar woorden wat er zal gebeuren.

Het eerste hoofdstuk is het belangrijkste. De lezer moet meteen gegrepen worden en weten waar het verhaal over gaat en waar het zich afspeelt. Hij moet weten wat de belangrijkste personages zijn en zich van hen een voorstelling kunnen maken.

Zorg voor een **goede afwisseling** tussen dialoog en beschrijving.

Zorg voor een **verrassend eind**.

VERTELLEN IN HET KORT

Aan het vertellen van een verhaal zijn meerdere kanten te onderscheiden.

Hieronder wordt kort ingegaan op:

- Opbouw van het verhaal
- Denken in beelden
- Vertelstijlen
- Werken met attributen of de omgeving
- Vertellen voor publiek
- Omgaan met vragen
- Plankenkoorts

Opbouw van een verhaal

Een verhaal valt onder te verdelen in een begin, een probleem, een hoogtepunt, een brug en een slot.

Elk deel van het verhaal kent een eigen invulling:

- Beginsituatie: De hoofdrolspelers worden voorgesteld en de locaties worden geschetst, dit is een statisch moment in uw verhaal.
- Het probleem: Wat gebeurt er? Schets de belangrijkste gebeurtenis of dien een probleem aan dat om een oplossing vraagt: het verhaal gaat lopen.
- De climax: Het hoogte- of dieptepunt. Hoe zou het gevaar bezwijken moeten worden en hoe escaleert de situatie?
- De brug: Wat nu? Hierin veranderen de posities van de personages, de luisteraars moeten zich betrokken gaan voelen. Nieuw gevaar dreigt of nieuwe vreugde komt.
- Het slot: De afloop (of terugblik): het einde van het verhaal. Het slotbeeld kan bijvoorbeeld zijn: en ze leefden nog lang en gelukkig.

Denken in beelden

Om uw luisteraars aan hun stoel gekluisterd te houden, moet u als verteller beelden in plaats van woorden kunnen overbrengen. U ziet als het ware u verhaal als een innerlijke film voor u: hoe zien de personages er uit, hoe reageerden ze op een bepaalde situatie, welke emoties komen daarbij kijken, hoe ziet het dorp eruit, was het een mooie zomer- of winterdag, welk geuren hingen er? U dient gevoelsindrukken over te brengen.

U kunt dit oefenen door uw verhaal in te delen in scènes en deze uit te tekenen, als een soort draaiboek. Bij elke scène van uw verhaal maakt u een aantal dia's in uw hoofd die u tekent op papier met een aantal details. Al naar gelang de tijd die u hebt voor uw verhaal kunt u dan meer of minder aandacht besteden aan deze details.

Vertelstijlen

Sfeer en lichaamstaal bepalen of een luisteraar uw verhaal tot zich neemt. Pas uw verteltrant aan het onderwerp aan: beschrijf in romantische bewoordingen die mooie lentedag, gebruik ruwe woorden om een vervelende situatie weer te geven. Of spreek uw gedachtes bijvoorbeeld uit in de tegenwoordige tijd, zeker voor een spanningsopbouw werkt dit goed: 'De deur gaat open, hij piept, het is half drie 's nachts...'. Neem de luisteraar aan de hand en laat hem zien wat hij moet zien.

Speel een beetje toneel: gebruik uw lichaam en gezichtsuitdrukking om emoties weer te geven. Wissel uw stemvolume af, las soms een stilte in, bijvoorbeeld voordat iemand een antwoord geeft. Ook dat verhoogt de spanning.

U kunt ook spelen met het perspectief. Vertelt u een verhaal vanuit uzelf, de afstandelijke verteller, of vanuit een personage? Bij laatstgenoemde dient u in de huid te kruipen van het personage: hoe zouden situaties vanuit zijn of haar positie ervaren worden? U moet vertrouwd worden met de figuur. Net als het van tevoren uittekenen van scènes, kunt u een lijstje maken met allerlei karaktereigenschappen, hobby's, uiterlijkheden enzovoorts van zo'n persoon die u kunt gebruiken in uw verhaal.

Werken met attributen of de omgeving

Een andere manier om een presentatie levendig te houden is het gebruik van objecten of landschappelijke elementen.

Attributen: Het vertonen van attributen, zoals een voorwerp, heeft iets magisch: ze komen uit een andere wereld, hebben een geschiedenis en daarover is veel te vertellen. Het voorwerp heeft een reden waarom het er zo uitziet of kan als vergelijking dienen met andere voorwerpen en zo aanleiding geven tot een verhaal. U kunt het object laten spreken alsof het een levend wezen is, of er als verteller of personage iets over zeggen. Belangrijk is dat de luisteraars het voorwerp goed kunnen zien: beschrijf het daarom goed of laat het bijvoorbeeld onder de luisteraars rondgaan, zodat iedereen weer waarover u het heeft.

Let wel: het voorwerp moet altijd als ondersteuning dienen en niet afleiden van het verhaal zelf.

De omgeving: Soms bevindt u zich met de toehoorders in een object, bijvoorbeeld een monument of een archeologische plek. De totaliteit maakt dan deel uit van het verhaal. Over de plek hoeven geen beelden meer opgeroepen te worden in de fantasie want de beelden staan letterlijk om iedereen heen. Dit zijn wel statische beelden. U dient te beschrijven wie daar leefden in een bepaalde tijd en hoe het leven van mensen zou zijn, als, tenzij, mits... en gaat u maar verder.

Een meerwaarde aan het vertellen op zo'n locatie is dat men zich letterlijk in een andere wereld begeeft waar andere regels gelden. U kunt dat gebruiken voor uw verhaal: bijvoorbeeld 'Het is nu nacht hier, we moeten dus stil zijn...' of u kunt de luisteraars aanspreken in de rol van een personage: 'Welkom gasten. De graaf zal in de balzaal hiernaast een feest geven voor alle edelen die dapper hebben meegestreden...' Bij het vertellen op locatie dient u wel een goede standplaats te hebben, waar iedereen u kan zien en verstaan.

Vertellen voor publiek

Belangrijk voor een verteller is om het publiek geïnteresseerd te houden en contact te maken met de toehoorders. Een truc is bijvoorbeeld om uw verhaal te beginnen met een vraag: 'Hoe zou het toch komen dat...'.

U kunt ook gebruik maken van zogenaamde ijsbrekers om het vertrouwen van het publiek te winnen. Dingen die u hoort over een groep kunnen aanleiding zijn om van wal te steken: 'Ik hoorde dat jullie volgende maand een op excursie gaan. Wat denken jullie daar aan te treffen?' Ook kunt u laten merken dat u de streek kent waar u vertelt. Zoek naar aanknopingspunten met de groep. Toon oprechte interesse, dat is het sleutelwoord. Echte betrokkenheid communiceert!

Omgaan met vragen

Het kan voorkomen dat het publiek vragen stelt. Zeker bij historische verhalen een niet ondenkbare situatie. U hoeft niet op alle vragen een antwoord te weten. Het gaat pas mis als u uzelf deskundiger of groter voordoet dan u bent. Stel duidelijk dat het publiek van u niet bepaalde kennis hoeft te verwachten, bijvoorbeeld dat u uw kennis uit de praktijk heeft en geen geleerde op specifiek gebied bent.

Het is handig om eerst de vragen te verzamelen en zo mogelijk te combineren. Probeer als dat kan de vraag terug te spelen naar het publiek:

'Wat zou uw oplossing zijn?'

Toon respect voor uw vragenstellers. Luister goed en herhaal de vraag nog even, dat geeft rust en voorkomt misverstanden. Ga niet te diep in op details, beloof eventueel het een en ander uit te

zoeken of verwijst naar boeken of collega's. Let ook op de klok: voor complexe problemen is meestal geen tijd. Bedank uiteindelijk uw vragenstellers voor de waardevolle aanvulling.

Plankenkoorts

Als verteller wilt u dat uw verhaal gehoord wordt, door een publiek. Dat kan voor de nodige zenuwen zorgen. Er bestaat geen recept tegen plankenkoorts, maar de kunst is om de situatie voor uzelf veilig en vertrouwd te maken.

Om de situatie voor u veilig te maken, is het belangrijk om zoveel mogelijk uzelf proberen te blijven en authentiek over te komen. En betrokkenheid uit te stralen; luisteraars die voelen dat u iets met het onderwerp heeft of een passie heeft voor uw verhaal, zijn bereid u te volgen.

Wanneer u nog nooit verteld heeft, is het ook handig om het publiek dat te laten weten: het publiek zal positiever op u reageren dan wanneer u verkrampd blijft vertellen. Meer dan uw verhaal herinneren mensen zich vaak nog de indruk die de verteller gaf. U moet het dan ook van voorbeelden en gebaren hebben.

Goed presenteren blijft uiteindelijk een zaak van veel doen. Vertel eens een verhaal aan uw vrienden of kennissen of oefen in uw eentje op de slaapkamer: denk maar dat de stoel in uw kamer het publiek is.

Zelf poppen maken

Hieronder een aantal voorbeelden van zelf te maken poppen, met verschillende materialen. Gevonden via Google images en www.pinterest.com.

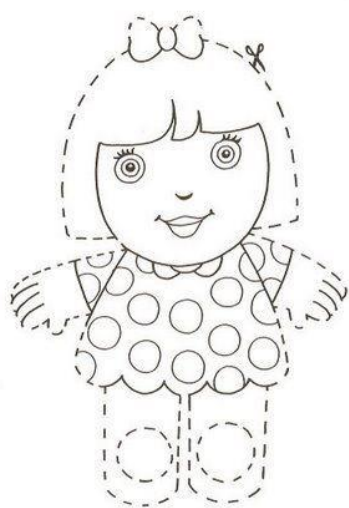
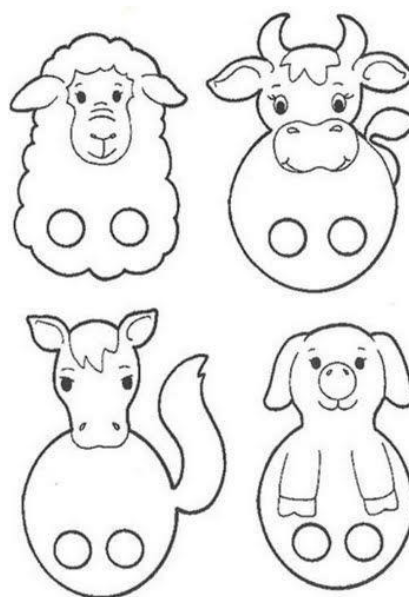
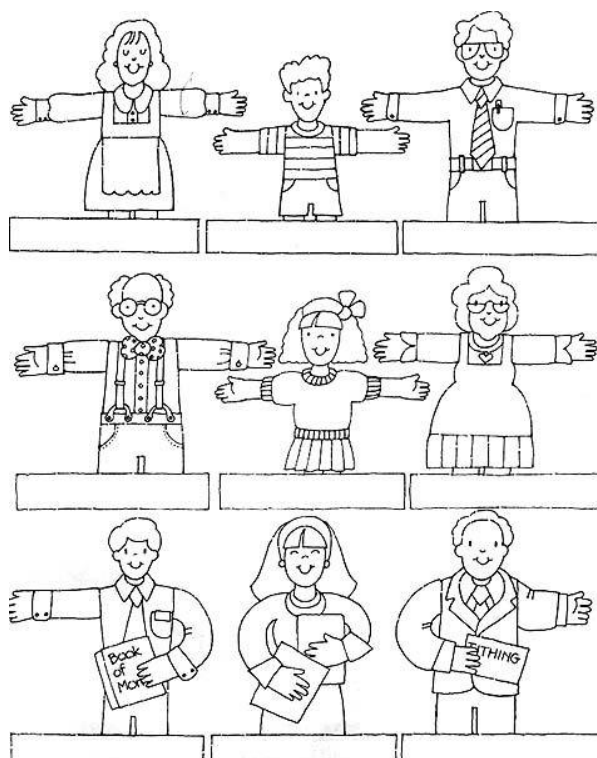
Van vingerpoppen zijn natuurlijk ook makkelijk handpoppen te maken...

Hoe maak ik een schaduw theater en bijbehorende poppen...

Foamies of zwart papier op een sate-prikker.

Van papier, de kinderen kunnen deze vingerpoppes eerst inkleuren en dan uitknippen.

Met papieren hoedjes vingertoneel spelen.

<http://members.home.nl/adeters/papierenhoedjes1.htm>

Deze eenvoudige vingerpoppetjes van papier in miniformaat kunnen de kinderen zelf maken als we ze een knippatroon geven (zie afbeelding). Ze hebben daar het volgende voor nodig: dik tekenpapier, viltstiften of kleurpotloden, lijm, restjes wol en stof.

Het patroon wordt op het papier overgebracht, uitgeknipt en beschilderd. Eén van de rechte randen met lijm insmeren en tot een puntzak aanrollen. De gelijkde uiteinden goed aandrukken, eventueel vastzetten met een knijper of paperclip totdat de lijm droog is. Nu ontbreken alleen de haren nog: pruiken, snorren en baarden geven de poppetjes een ander aanzien. Het loont de moeite ze te versieren! Natuurlijk kan men op deze wijze ook sterk gestileerde dieren maken.

Aan dit puntzakmodel ontbreekt de punt!

Het wordt op dezelfde manier vervaardigd als de papieren hoedenpoppetjes. Op de plaats van de ontbrekende punt tekenen we telkens een extra hoofddeksel, dat we, nadat we met de beschildering klaar zijn, op het voorhoofd plakken. We kunnen er haren van garen, wol of raffia op plakken. Voor dieren knippen we de bijpassende oren of hoorntjes.

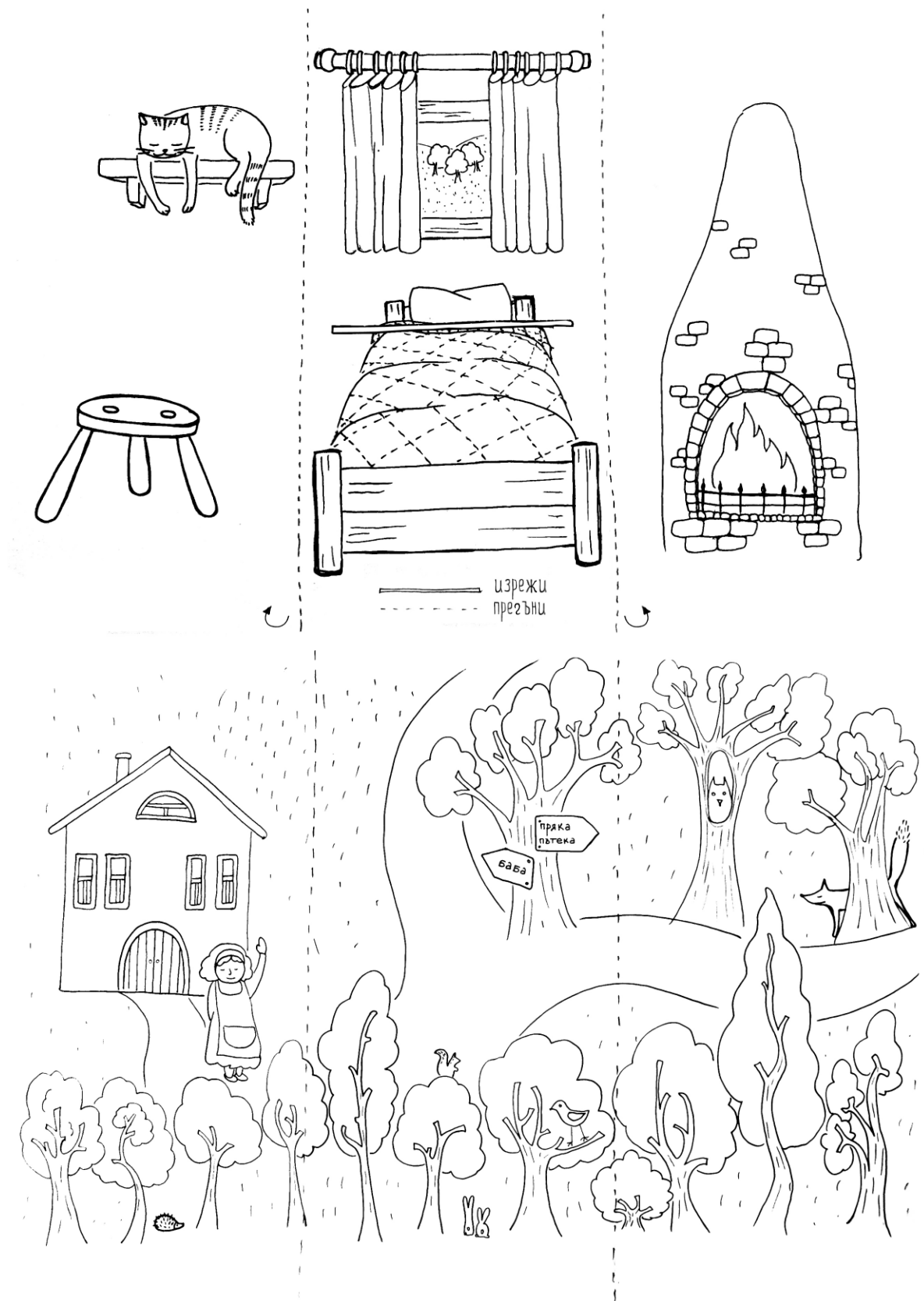
Roodkapje

Pinterest heeft een board met het thema Roodkapje, hierop vind je o.a. deze popjes van foamie, en een set van papieren vingerpopjes met decor om Roodkapje mee te dramatiseren.

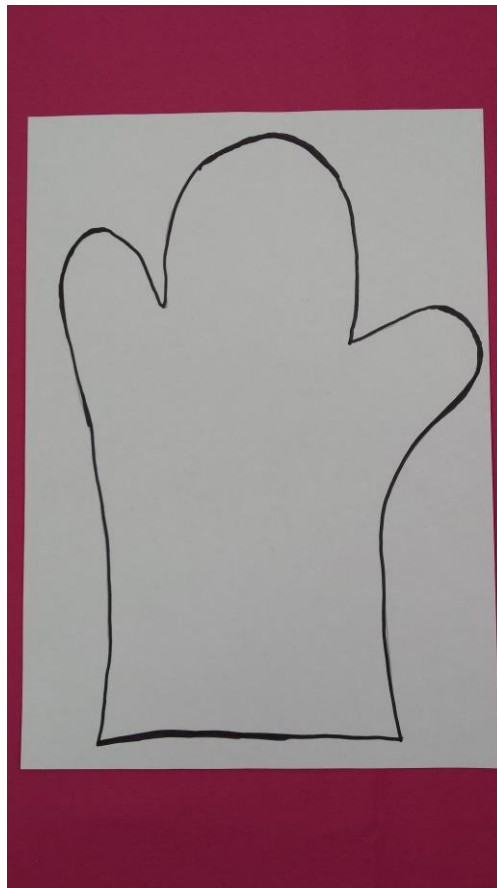
<http://www.sokeen.fr/2013/10/diy-le-petit-chaperon-rouge/>

<http://krokotak.com/2014/03/little-red-riding-hood-puppet-theatre-for-small-fingers/>

Maak een standaard handpop van een meisje en een jongen, die je kunt aankleden met verschillende kleding en eventueel haar. Zo kan een handpop dienst doen als Roodkapje, maar met andere kleertjes aan ook als Grietje (van Hans en Grietje).

Op onderstaande site staan leuke knutselingen, zoals de muis als papieren vingerpopje en een theatertje: <http://www.cocon.com/sprookjestheater/>

THEATER, DEEL 2

THEATER, DEEL 1

